

De defectibus occurrentibus in missa.

Regula dirigens missarum celebratores. ut
caueat a defectibus periculis et distur-
biis in missa contingentibus. z ut sup eis
remedium apponatur.

¶ Primo autem dicendum est de defectibus.

¶ Secundo de perturbatōibus et scandalis mis-
sas celebrantibus. interdū occurrentibus z que
remedia congrue et ordinate ponantur.

¶ Defectus uero misse sunt quādo requisita ad
misse celebratōem deficiūt. Isti autem defectus
contingunt. aut ex parte sacramenti. aut ex parte
ministri. aut ex parte ministerii. Et quia in sacra-
mento requiritur panis triticeus. uinuz de uire. et
aqua naturalis. Et hec sunt ex parte materie. Ex
parte uero forme. requiruntur uerba cōsecratio-
nis et intentio consecrātis. In ministro aut requi-
ritur exterius debitū uestimētum. z in corpore
ieiuniū et dispositio mentis et anime. Et in mini-
sterio requiritur q̄ missa cōpleat̄ scilicet q̄ sacri-
ficiū sit completum et perfectū. Et q̄ sacerdos
sumat sacrificium cōmunicando. unde debius di-
cendum est per ordinem.

Primo de defectu panis.

¶ Scitur sciendū est primo. q̄ conficiens fer-
mēto graniter peccat. quia facit contra sta-
tutum et consuetudinē ecclesie. Si uero cōficiat
in pane qui inficitur similiter grauiter peccat cō-
ficiendo in azimo corrupto et infecto propter

defectus panis

irreuerentiam sacramenti tantū talis panis si cō
ficiatur sacramentū est. sed si panis fit corrupt⁹
itaq̄q̄ in eo deficeret species panis non potest
cōfici hoc est per uerbi sacramēti non cōficiēt ex
eo corpus xpi. et q̄ species maneat potest cog
nosci ad hoc q̄ continuatio nō est soluta nec alia
necessaria ablata. hec Tho. et albertus.

Item si grana alterius generis fuit admixta triti
co in tanta quātitate q̄ aliā speciem faciant siue
q̄ mediū constituant nō potest ex eo confici sa
cramentū tñ ex modica quātitate non impediēt.

*defect⁹
panis*

¶ Si panis sit de aqua rosacea cōfectus dubita
tur inter doctores. z san. Thomas dicit esse pro
babilis. q̄ non potest confici.

¶ Si sacerdos infra missam ante consecrationez
aduertit hostiā non esse triticeaz. uel esse corrup
tam remota illa hostia. aliam ponat et a canone
reincipiat. Si uero post consecratōez hoc aduer
terit. idem faciat ponendo aliaz hostiam et cā su
mat nichilominus illā primam sumat. aut aliis su
mendū tradat. uel eam reuerenter seruet super
qd̄ qd̄ dicūt. q̄ recipiat a canōe san. Thomas tā
men dicit. in similitudinē esse reincipiendum tantū
a uerbis cōsecrationis. ut habebis infra. si sacer
dos aduertit dictū defectū hostie postq̄ sump
serit. licet in isto uariant doctores. tamen sanc.
Thomas tenet in tertia parte q̄ debet aliaz pone
re hostiam z consecrare et sumere quia precep
tum de perfectione sacramenti maioris est pon
deris quā quod a ieiunis sumatur. Per id autem

Dicit Petr⁹. si sacerdos infra missam aduertat ho-
stiam non esse triticeam uel esse corruptam. patet
quid agendum sit. si nulla hostia fuerit posita uel
si fuerit perdita per id quod dicit san. Thomas
aduertat de defectu hostie per eius enim sump-
tionem potest hoc intelligi. si aduertat etiam post
sumptionem sanguinis. rursus ponat nouum panem
et nouum uinum et consecret atque prosequatur et
sumat ne sacramentum remaneat imperiectum
quod magis expresse apparebit infra. ubi dicitur
de defectu uini. et ponent magis expresse uer-
ba ipsius san. Thome.

De defectu uini.

Sciendum est quod si uinum omnino est acetum *de defectu uini*
non potest confici de eo sanguis christi quia uinum
differt ab aceto sicut uinum a mortuo secundum phi-
losophum sed si uinum sit in uia quasi acescendi. idem
est iudicium quod de pane qui est in uia ad corruptio-
nem id est quod potest confici tamen huiusmodi
conficiens grauiter peccat propter irreuerentiam
sacramenti. Et Albertus dicit quod uinum putridum
tantum quod perdit uini naturam potest confici tamen
huiusmodi conficiens grauiter peccat. ut dictum est de
uino multum pomico siue acio et musco unde potest
confici. etc. Nec tamen conficiendus est de multo re-
centi propter impuritatem in hoc Thome. et Pe.
Item sciendum est quod in uinum quod conficitur non de-
bet apponi aqua rosacea uel alia artificialis aqua
si tamen apponentur in tam modica quantitate quod in
uinum comiteretur conficeretur. hec Thome. et Pe.

¶ Item si sacerdos post consecratōem corporis
uel immediate ante consecratōem sanguinis per
cipiat aut uinū non esse aut aquam debet statim
apponere. Si uero post omnia uerba cōsecratio
nis percipiat q̄ uinū non fuerit positū. si quidē
hoc percipiat ante consecratōez corporis debet
deposita aqua si ibi fuerit in calice ponere uinū
deinde aquaz et resumere nouā consecratōem
sanguinis. Si uero percipiat hoc post cōsecratio
nez corporis debet aliā hostiam simul cū sangui
ne consecrare iterū. et in fine sumere hostiā itez
consecratā et sanguinē. nouos stante etiaz si pri⁹
sumpserit aquaz que erat in calice quia preceptū
de perfectione sacramenti maioris est ponderis
q̄ preceptum q̄ hoc sacramentuz a ieiunis suma
tur. Predictus. S. Thomas ex predictis uerbis
demonstrat illa duo q̄ supradicta sunt cū defec
tu panis ut dictū est supra. Dicit etiam Sanct⁹
Thomas. q̄ nō sufficit sacerdoti solum hostiam
summere. sed etiā sanguinem ne imperfectum
remaneat sacramentum. Si uero aliquis cōsecre
ret et summeret et post sumptionē sanguinis ag
nosceret q̄ hostia nō esset triticea ul' eēt corrup
ta. In isto casu dicit. S. tho. etiam si solutū sit ieiu
niū q̄ repetendū est sacramentū ut sit integrū
Et cū missē celebritas terminetur benedictione
sacerdotis. ut dicetur infra. Non ita iudicanduz
est de defectibus missē ante benedictōm sacer
dotis. cū adhuc fiet officium missē quia post be
nedictionē quicquid fieret magis uidet̄ erratio

missæ q̄ reparatio defectus.

Item ex uerbis sancti Thome immediate supra dictis apparet q̄ in reparatione sacramenti imperfecti sufficiat resumere a uerbis consecrationis. uerūtamen sunt ordinate reparāda quia ut dicit̄ vii. q. i. perfecta nō possunt dici sacramēta que perfectū non habent ordinē. Et san. Thomas q̄ inane est sacrificandū. si nō hoc perficiatur sacramentum. unde concilium Tolletanū tulit sententiam excommunicationis in eos qui cū possunt non perficiunt istud sacramentuz. ut supra. in lo co decreti immediate allegati.

De defectu aque.

C Si sacerdos percipiat aquā non fuisse positā in uino ante consecrationem sanguinis ponat. et dicat uerba consecrationis. si aut̄ percipiat post consecrationē sanguinis nullomodo debet post ea aquam apponere quia nō est de necessitate sacramenti in aliqua parte. si quis tamē ante consecrationē sciēter dimitteret appositōez aque gra uiter peccaret et ageret cōtra constitutionē ecclesie. quia dñm appoluisse creditur. non autēz sufficit q̄ aqua apponatur quando uinū adhuc est in dolio quia hoc non significaret aliqd sed oportet q̄ imminēte oblatione apponat̄ sacramentū

defectus aque

De defectu forme.

C Pro nōticia forme sciendum est q̄ Ambrosius in libro sacramentoz dicit. q̄ hoc sacramentū cō

defectus forme

ficū in uerbis et sermonib⁹ christi. ex predictis
concludit san. thomas. q̄ forma consecratōis hu
ius sacramēti hec est. hoc est enim corpus meū
hic est enim calix sanguinis mei noui et ue. testa
menti misterium fidei. qui pro uobis et pro mlt̄
tis effundetur in remissionem peccatorum. illa
uero uerba accipite et manducate. pertinent ad
usum consecrationis. similiter illa uerba hec quo
tiuscūq; feceritis in mei memoriaz. facietis per
tinent ad usum huius sacramenti. quia usus non
est de necessitate sacramēti. ut dicit san. thomas
Item coniunctio enim non est de substantia for
me tamen dici debet. secundum usum et consue
tudinē ecclesie Romane. qui usus a beato Petro
iniciū sumpsit. etiam beatus thomas dicit. si p̄
dicte forme mutantur nichil cōfic itur. sed si uer
ba uiderentur idem significare non mutarēt nec
errorem inducerent. magnum tamē foret pecca
tum huiusmodi conficere secundum Albertum.
dicit autem san. thomas q̄ forma predicta cum
pronomine demonstratiuo ostēdit q̄ materia cō
secrāda debet esse corā sacerdote. unde existēs
in domo sua non potest consecrare panem. qui
est in armatorio aut etiam in foro uel uinū quod
est in cellario sed quātacūq; fit q̄titas panis z ui
ni qui coram sacerdote ponuntur. potest ab ip̄o
consecrari. sanct⁹ etiam thomas dicit. q̄ si sacer
dos non recordetur se dixisse que in cōsecratio
ne communiter dicuntur nō debet ex hoc turba
ri nō enim omnīū recolit. qui multa dicit. si tamē
sacerdoti probabiliter constet se aliqua obmisisse

que non sunt de necessitate sacramenti non debent
resumere mutando ordinem sacrificii sed debent
ulterius procedere. si uero certificetur se omisit
se aliquod eorum que sunt de necessitate sacramen-
ti scilicet. formam consecrationis debet resumere ipsa
forma etiam per ordinem.

De defectu intentionis ministri.

C Non solum necessaria sunt ad conficiendum pre-
dicta uerba. sed etiam requiritur intentio. quia
secundum Augustinum in sacramentis sine inten-
tione nichil intelligitur uel agitur. unde san. tho-
mas dicit. qd ad perfectionem sacramenti requi-
ritur intentio ministri. que se subiciat principali age-
ti. scilicet qd intendat facere quod christus facit
in ecclesia. et dicit qd non est necessaria intentio ac-
tualis sed sufficit habitualis ut conficiat. puta si
cum sacerdos accedit ad altare ad celebrandum
intendit facere quod facit ecclesia si postea suspen-
dat eius intentio per aliam occupationem. siue occur-
rentem cogitationem nichilominus perficit sacramen-
tum ex uirtute intentionis propositae. tamen studiose cu-
rare debet. minister sacramenti ut etiam actualiter adhi-
beat intentionem. et dicit qd cum aliquis non intendit sa-
cramentum proficere sed delusorie aliquid agere ta-
lis peruersitas tollit uirtutem consecrandi. et uirtutem
sacramenti. precipue quando intentionem exterius mani-
festat. si autem intentio ministri peruertatur quan-
tum ad id quod sequitur sacramentum puta si
sacerdos intenderet conficere corpus christi ut
eo ad uentura uel ad exteriora uteretur ut prius

defectus intentio
uir

non a posteriori talis intentionis peruersitas ue-
ritatem sacramenti non tollit. sed minister ex ta-
li intentōe grauit̄ peccat. dicit enim Albertus
q̄ si aliquę hostie ex obliuione remaneāt in altari
aut aliqua pars uini et sacerdos conficit solū illa
sacramenta quia de eis non intendit.

Durandus autēz posuit casum. si sacerdos habe-
at coram se. duodecim hostias et intendit conse-
crare deez̄ quero quot sunt cōsecrate. respōdet
autē distinguendo q̄ hoc potest primo duobus
modis intelligi unomodo q̄ numerus sit solum
in opinione et non in intentione. intentio autem
sit quicquid sit coram se consecrare uerbi gr̄a.

Si aliquis habeat consecrare. et coram se habeat
duodecim hostias. et oppinatur esse decem ip̄e
uero intendit consecrare quicquid est corā se pa-
tet q̄ eius oppinio fertur ad intentionem z̄ eius
intentio non fertur ad numerū quia effectus cō-
secrationis sequitur intentionez̄ et non opinionē
et sic omnes sunt consecrate. Alio modo potest
intelligi predict⁹ casus quando dicitur habet co-
ram se undecim hōstias z̄ intendit cōsecrare de-
cem z̄ non opinio sed intencio fertur ad numez̄
ita scilicet. q̄ non uelit plusq̄ decem. sed tantum
decem consecrare. tunc in tali casu predict⁹ doc-
tor secundum intentionē suam dicit. q̄ hoc duo-
bus modis contingere potest uno modo q̄ sciat
ueritatem numeri scilicet q̄ hostie sunt undecim
et ex ipsis decem tantū consecrare intendit. aut
decem hostias distinguit quas intēdit cōsecrare

ab undecim quia iam intendit consecrare patet.
q̄ ille decem tantum sunt consecrate. de quibus
intendit. et undecima quā non intēdit nō est con
secrata. aut sacerdos sciat esse undecim z intēdit
consecrare decem nō distinguendo uel determi
nando quas decem intendit z ga undecimā con
secrare non intendit et sic nulla est consecrata. si
intendendo. ex illis undecim decē tantū consecra
re aliquam determinationem ex ipsis non faciat
Et cum isto dicto satis concordat san. Thomas
in tertia parte. q. lxxiii. ubi dicit q̄ minister sacra
mentoz est sicut instrumentum principalis agē
tis scilicet christi et ecclesie. et cum tale instrumē
tum habeat cognitionez. requiritur q̄ per inten
tionem se determinet ad opus principalis agen
tis producendū. idem sequitur ubi non determi
nat se scilicet q̄ nihil operat. si uero sacerdos ig
noret ueritatem numeri hostiarū et intendit de
cem hostias tantum consecrare. dicit durandus
d̄ eodem mō distinguendum est. utrū determi
net se. et quas decem intendit uel q̄ nō determi
net. et respondenduz est sicut in calu immediate
precedente. sed cū dubitatur de numero respō
detur hoc posse contingere q̄ decem hostias ui
deat extensas z una ibi lateat. ip̄e enim intendit
omnes quas uidet et nullam aliaz consecrare uel
potest esse. q̄ decem esse possunt et una erat ibi
quā nesciuit z omnes alie sunt consecrate. Si aut̄
unā plus ip̄e posuerit q̄ credidit uel ali⁹ undecim

posuerit et ipse mandauit poni decem et non in
tendit consecrare nisi decem tantum tunc non est
determinata eius intentio et sicut supradictum
est. nulla est consecrata.

De defectu uestimentoꝝ.

*defectus
uestimen
toꝝ*

CSciendum est. qd scdm sanctū Thomam et Al
bertum et omnes doctores theologos si obmit
tatur aliquod de hiis. que ad rituz celebrationis
pntinent. quilibet obmittens aliquod tale puta tē
pus debitū altare uestes et huiusmodi grauer
peccat. nichilominus consecrat. si est ordinatus
et assit ei⁹ intencio et debita materia z debita for
ma cum intentione z ordo in conficiēdo. quicqd
hoꝝ quatuor deficiat. non conficitur sacramen
tū. ex hiis uero quatuor quibuscunq; aliis defici
entibus ueritas adest sacramenti.

Secundū hostiensem sufficit qd unus sit presens
in missa qui sacerdoti respōdeat quibus d̄ consecra
tione dicatur qd duo requiruntur.

Mulier in missa ministrare non potest. Etiaꝝ sine
lumine non debet aliquis ministrare extra de ce
lebratione missay. c. ex parte. zc.

De defectibus dispositionis corporis.

*defectus
positio
corporis*

CIn concilio tolletano factum fuit preceptuz sa
cerdotibus qd nullus sacerdos post potū cibūq;
q̄tunq; minimum sumptū missam celebrare pre
sumat et glo. ibidem dicit. qd intelligitur de cibo

uel potu post mediaz nocte sumpto quia in me
dia nocte incipit dies secundum ecclesiã. et nos
uidemus esse ueruz quia tunc incipitur officium
diei scilicet matutinũ quasi pertineat ad clauem
illius diei uelut iniciũ.

Dicit etiam san. Thomas post sumptionez aque
uel alterius potus in q̄tumcũq; parua quãtitate
non licet cõmunicare dũmodo sumatur p̄ modũ
cibi uel potus remanentis in ore. sed si casualiter
trãsglutiat̄ur nõ impedit cõmunionem quia per
modũ cibi non accipitur sed per modum saluie
que uitari non põt. si autem ante mediam nocte
sit assumptus cibus uel potus potest communi
care nec refert utrum dormierit uel utruz cibus
sit digestus quantuz ad ratione precepti refert
tamen quantũ ad turbationem mentis. in hoc q̄
tollitur deuocio.

De Immundicia cõpõrali.

¶ Dicit san. Thomas q̄ cũ iste cibus nõn est cõ
poris sed mentis. ideo in eius sumptione magis
est consideranda dispositio mentis q̄ corporis.
Et ideo dicit. q̄ si inmundicia corpalis sit p̄petua
siue diuturna nõ est abstinendũ a cõmunionem. in
mente tamẽ laudabile foret abstinere pro modi
co tempore.

De defectu dispositionis anime.

¶ Interdict⁹ suspensus excõicatus etiã iniuste
cõicare nõ debet quia in talibus ẽ defectus rei

immundicia corpis

dispositio anime

significate scilicet defectus uirtutis corporis minister.
Item quicumque enim cum conscientia peccati mor-
talis ad communionem accedit mortaliter peccat.
uide ad canonem. xi. qui manducat et bibit indig-
ne iudicium sibi. zc.

Item non sufficit ei qui communicare intendit quod sit
solum contritus ymo si habeat copiam sacerdotis
tenetur confiteri. tamen si imminet uecessitas com-
municandi uel celebrandi puta quia timetur sca-
dalum populi. uel inceptum est mysterium sacra-
menti uel aliquis infirmus loquelam amittit et est
in proposito confitendi minister non peccat quod ci-
tius potest communicando uel alias ministrando
si primo non possit confiteri. hec Pe. et Alber.
Sanctus Thomas dicit quod si aliquis. cum consci-
entia peccati mortalis accedat ad altare non solum
peccat mortaliter propter communionem sed eti-
am quia exercet actus ordinis insufficienter cum
sola contritione siue confessione ut dictum est.

In nullo autem casu potest aliquis celebrare uel
communionem recipere sine contritione quin mor-
taliter peccet.

De pollutione.

De pollutione ¶ Pollutio in sompniis impedit ordinem quando
causata est a cogitatione precedenti que fuit pecca-
tu mortale. abstinendum est ergo nisi necessitas

requirat q̄ celebret siue comunicet. si uero cer-
tum est q̄ in precedenti cogitatōe nō fuerit pec-
catum mortale uel si nulla cogitatio p̄cesserit que
causa pollutionis fuerit. cōmunicare potest nisi
pollutio tantum turbauerit mentē ex cōmotōe
corporis q̄ deuotōem h̄re non possit. Et cū hoc
fuerit. abstinendū est per uigintiquatuor horas
hec inquit san. Thomas.

Si iacerdos post consecrationē inceptam recor-
detur se comedisse uel bibisse. nichilominus dēt
sacramentum perficere et sumere. Et si recorde-
tur se peccatū cōmisisse debet penitere et dolere
cuz proposito confitendi et satisfaciendi z sic nō
indigne sed fructuose pōt sumere sacramentū.
et eadem ratio est si memineat se alicui excōmu-
nicatōi subiacerē. debet enim sumere propositū
confitendi et absolutionē petendi. et sic per inui-
sibilem pontificem Ihesum xp̄m absolutionē cō-
sequitur quātum ad hunc actū. per quez agit di-
uina misteria. si uero ante consecrationē alicuius
predictoz memor sit tutius reputarē maxime
in casu excōmunicationis. suspensionis. et inter-
dicti. ac manducationis q̄ missam inceptam de-
sereret nisi timeret graue scādalu hec san. tho.

De defectibus missas celebrati-
bus interdū occurrentib⁹.

¶ Sacerdos qui celebrat missam. debet semp su-
mere sacramentuz integrum ut dicitur supra in *de multis h̄re p̄. 111.*

rubrica d̄ defectu panis ⁊ uini. qđ debeat sumere patet. de consecratione. di. ii. Relatū. aut. n. ⁊
tociens sumat quotiēs celebrat quia ipsum sacramentum in sumptione complementū sue significationis accipit et intelligendum est nisi per uolenciam impediatur uel per infirmitatez uel per mortem et huiusmodi. et si plures missas aliquis celebrat in una die solum in ultima percipiat perfusionem. et non in precedenti quia tunc non esset ieiunus nec aliam missam celebrare posset extra de celebratōe missarum. c. ex pte.

Ex quo si sacerdos post consecrationem infirmetur et non habetur alia hostia. nichilominus det ali⁹ sacerdos requiri. qui scilicet missaz prosequatur ab infirmo non completam et hostiaz debet diuidere et unam partem ipse sumere et aliam infirmo dare. hec san. Thomas.

Quomodo autem missa compleatur ostendit supradictū caplm. supradicti concilii dicens. Nō enim aliud cōpetit ad supplementum iniciatis ministeriis q̄ aut incipientis aut subsequēntis fuit benedictione cōpleta sacerdotis et ad hec obligatur sacerdos. Vltcrius ostenditur in eodez capitulo inferius ubi dicitur. Null⁹ absq̄ patenti prouentu molestie minister uel sacerdos cū ceperit imperfecta officia presumat omnino relinquere. Si quis autem hoc temerarie presumpserit excommunicationis sentencie subiacebit.

De perturbationibus occurrentibus
missam celebrantibus.

¶ Post tractatum de defectibus misse dicendum est de perturbationibus interdum occurrentibus hiis qui missam celebrant. turbatur autem missa. aut propter scandalum sacramenti. aut propter scandalum sacerdotis. Scandalum sacramenti est si cadat aut si uomitu proiciatur. Scandalum sacerdotis est si sumere nequeat. aut propter comixtionem alicuius abominabilis uel periculi. aut propter apparitionem alicuius speciei que non debet comedi uel potari.

Quando cadit corpus xpi.

¶ Si propter frig⁹ hostia labatur in calicē propter hoc non est necessarie aliquid retractari quia quod solum minima pars hostie mittatur in calicem. hoc respicit corpus christi mysticum. ideo p̄missio hui⁹ nō facit imperfectionē sacramēti. Sauctus Thomas ex concilio Aurelianensi de conse. di. ii. dicit. Qui nō benedixerit qui sacrificium perdiderit in ecclesia aut pars eius ceciderit et non inuēta fuerit triginta dies peniteat d̄ pe. c. sequēti.

Quando cadit sanguis xpi.

¶ Si per negligentia aliquid de sanguine christi ceciderit si quidem super terraz uel tabulam que terre adhereat lingua lambatur et tabula radaē si non fuerit tabula loc⁹ ip̄e radatur et comburatur cinis uero iuxta altare trecondatur. et sacerdos quadraginta dies peniteat.

Si uero super lapidez altaris ceciderit sorbeat sa
cerdos stillam et tribus diebus peniteat.
Si super lintheum altaris et ad aliud peruenerit
sorbeat stilla. et quatuor dies peniteat sacerdos
si usq; tertiaz peruenerit. nouem dies peniteat.
si usq; ad quartam. zc. Predictis autem diebus
debet sacerdos ieiunare et a cōmunionē cessare.
pensatis tamen conditōibus negoeii et persone
potest autez minui uel augeri penitentia predic
ta. hec san. Thomas. Et idem intelligendū est in
scdo casu et abluatur tribus diebus lintheamina
que stilla tetigerūt calice supposito et aqua ablu
tōis iuxta altare recondatur de cōse. di. ii. si per
negligentiā. potest tamen sumi nisi propter hor
rorem dimittat. Ablutio uero abscondatur z cō
buratur z cinis in altari recondat. hec san. Tho.

De uomitu sacramenti.

¶ Si quis eucharistiā euomerit. si laicus p ebrie
tatē euomerit quadraginta diebus peniteat. cle
rici uero et monachi presbiteri dyaconi z subdia
coni. sexaginta dieb⁹ peniteat. Episcopus autē
nonaginta. si uero causa infirmitatis euomerit.
septem diebus peniteat de conse. di. ii. c. ii. si q^o
per ebrietatem. Et debet uomitus cremari et ci
nis iuxta altare recondi ut supradictus est hoc
tamen obseruandum est q^o ubicūq; species inte
gre inueniatur sunt reuerenter obseruande z su
mende quia remanētibus speciebus remanet ibi
corpus christi.

De musca uel aranea uel ueneno
mixto cum sanguine christi.

¶ Si musca uel aranea in calicem ceciderit uel uenenum mixtū fuerit. si sacerdos añ cōsecrationē hoc deprehenderit debet calix ablui et aliud uinū consecrandū apponi. Si uero aliquod eorū post consecrationē euenerit debet animal caute capi et diligenter lauari et cōburi et ablutio simul cū cineribus in sacrarium mitti. Et q̄a si uenenu ibi dem esse deprehenditur nullomodo debet sumi nec alteri dare. ne calix uite uertatur in mortem sed diligenter in uasculo cōseruari debet. Et ne sacramentum remaneat imperfectū debet aliud uinum apponi et sacerdos debet resumere cōsecratōem sanguinis et sacrificiū perficere. hoc intellige. si corpus non sumpserit quia tunc aliter faciendum esset sicut supradictū est in rubrica de defectu panis et uini scilicet. q̄ nouū panem apponat. Regula est autē q̄ nihil abhominabile sumi debet occasione huius sacramenti de cōsecrati. ii. Si per negligentiaz hec sanctus Thomas.

De noua specie apparente.

¶ Quando corpus xp̄i apparet in alia specie q̄ in usu sacramenti. usus enim per manducationē fieri solet. Quando. s. apparet in specie pueri uel carnis cruentate uel simili modo non habet rationem sumendi. nec debet sumi ab eo cui sic apparet. Quod si omnibus appareat debet cū religiose poni. hec. S. Thomas d̄ Aquino doctor egregius. et Albertus.

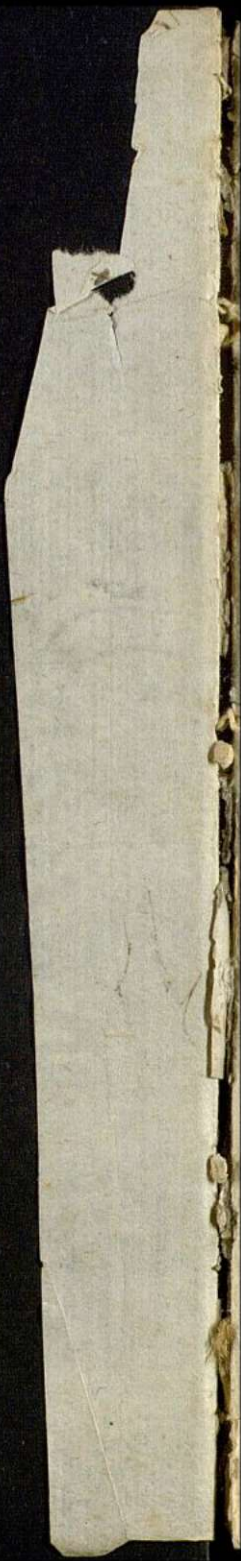
Nota ꝑ quatuor supra nominati fuerunt nobi
lissimi z solemnissimi theologie magistri sicut op
a eorum demonstrant z omnes fuerunt fratres
predicadores. Petrus supra allegatus fuit papa
Innocentius quintus. Durandus fuit episcopus
Melden. Et dicta istoz inueniuntur in scriptur
eorum super quarto libro sententiaz. Dicta ue
ro Albeti supra allegati sunt in libro quem cōpō
suit. de officio sacerdotis. dicta aut sancti Tho
me sunt in tertia parte summe.

FINIS

QUAD MAXIMUM ROMANORVM
pontificē paulū. II. de Iohis apostoli & Euāgelii
itelaudib⁹. Et de vite contēplatiue z celitudie
fr̄is Ambrosii & Cora. i theologia p̄fessor. iōdis
fr̄m heremitarū facti Aug. Oīo feliciter incipit
Exordiū s̄mū i q̄ b̄nuolētiā captat a s̄mo p̄tifice

Vm sanctitatē tuam beatissime p̄ s̄mū
c ac prepotenti dei hoc in orbe tenere locū
nō dubitē. s̄ penumero velud dei maiesta
tem terrenis inarcubus Te solū esse venerādūz
existimaui. Cui nāq; tanta dignitas. tanta sublimi
tas. tāta deniq; in esse p̄t celsitudo. vt ei⁹ ad pe
dum obscura vniūse natiōes p̄strent. Cui dei atq;
hois fili⁹ xp̄us Iesus oīm p̄fecto r̄dēptor tantā
vnq; tribuit auctoritatē. tantā largit⁹ ē potentia
vt inferi clauder̄ portas purgatorias deleer̄ p̄as
& aditū ad sup̄os aīab⁹ patefacere possit. Nepe
ip̄i dūtaxat q̄z ab ipsius met sup̄ni lapidis e celo
absq; manibus hoīm lapsi ęterna cōstantia petrū
appellauit & cetis q; hanc sublimem sede; rite ac
digne cōscendūt. Exq;bus te sic esse adeo iudicāt
vniūsi. vt nemo hac in n̄ra etate p̄tificū fuerit
qui adeo pacifice. adeo cōcorditer. adeo r̄pente
adeo d̄mū tanto celesti afflatu ad hāc sup̄maz
dignitatem. equeac tu. fuerit assumptus. At ho
iust. i aloyxi de⁹. vt in eius ḡspectu vacu⁹ nō app
eret. nō vt ipsius indigerz bonis. cui celi z terra
z creatā oīs subicit. sed ut cōditorē p̄puz. & vnū
esse p̄ncipē vniūsi munerē q̄daz agnoscerz. Sic ego

cum ad pedū s̄anctitatē tue obsecula. q̄ illi⁹ gerit ī
orbe vicez instituerē p̄ficisci. de reui z si longe
in par tue dignitati exile offerē munusculū. nō
ḡpe auri v̄l argenti. nō lapidū p̄ciosoz. nō de mo
ea z rez. q̄s inter opes z mūdanas diuicias mor
tales ascribunt. cū ex his oib⁹ nihil. vt deū testē
immortalē. apud me esse cognoscā. s̄z de his poti⁹.
q̄ de mei ingenio armario. diuino cor pallante
minus incōpte hauri potui. arbitrans vt antiq⁹
z vulgar̄ s̄ino dicit. me esse factū. Eminētī p̄sidi
exigua munera offer. Offerendē enī aīm nō oblate
rei valorē aspicit deus. duo aut̄ sūt B. P. q̄ q̄dē hō
meū opusculū his tractiōibus diebus lucubrātū
optinent. maxi ap̄li z deuoti tui Iohis Euāgeli
gesta. z vitē cōtēplatiē cū actiua pugnāt̄ triūphū
q̄d tanto tibi libentius offero. q̄nto nō solo tuo
noīe cōpositū. S̄z etiā corā tua. S̄. in misterio con
tēplatiōis sup̄ma amē r̄censitū esse audieris.
¶ Tema. Sic eū volo manerē donec veniā. Io. vlti^o
¶ Scđm exordium in quo captat beniuolentiāz
a rebus de quibus est dicturus.
¶ Illuz. B. P. p̄fētum esse oratorez existimo. q̄
nō sō^o hōz elegantiē aut oīis vacat venustati.
s̄z etiā q̄d. quot̄pē. q̄ in loco. apud q̄sue orandū sit
excogitauit. Decet enī nō res modo sed r̄b⁹ seriē
dicēdaz esse ad comodandā. Decet singul̄ tempo
rib⁹ de his reb⁹ oīoz recenserī. quas nobis t̄p⁹
& loci sollempnitas offerūt. At hō cū sacrosancta
Romana eccl̄a hodierna die precell. tissimi ap̄li

& euangeliste Iobis celebritatē colat. iure hoc i
loco in p̄ntiaz & ip̄so oran^o esse putau. de quo
si tot ac tanta dici q̄ant. vt nōm^o breui dicēdi ḡne
hum & nec magno possent voluie capi. eius t̄n vi
tam p̄mo ac rex ab eo gestaz nō nullas q̄ breui9
res tante dici possent r̄censebo. Subinde cū p̄ eū
gr̄eplatiuā. p̄ ap̄m Petrū actiuā vitam sacri in
tellexei doctores. nō iniuria mihi visū est & hoc
duplici vite ḡne hisce t̄pibus differē. Cui9 qdē
disputatiōis cū finē adepti fuerim9 maxie lauds
& diḡtates hui9 arcanoz dei scribe solertissimi
Valebūt enī oēs magno z excellenti ingenio viri
tanto hūc ceteris ap̄is feliciorē censei. quanto
vitā gr̄eplatiuā ea. q̄ actiuaz dicunt multū multi
plicibusq̄ rōibus ac sūmoz viroz auctoritatib9
meliorē aq̄ digniore; esse demōstrabo. S3 qm̄ sū
supū afflatu recte dicet̄ nihil possum9. Mariam
h̄ginē. & genitricē. Reginā^a poloz. cui9 interces
siōe ab imortali & o nulla gr̄a. nullūq̄ auxiliū de
negat̄ humili mente. deuoto corde. absq̄ vocis so
nitu euz celesti nūctio salutem9 dicentes. AVE
¶ Hic auctor se ad narrationem disponit.

Vm Orator p̄p̄riū sit de q̄cūq̄ re loquat̄
apte distincte & ornate dicere. p̄ iuribus
nitar de his que agere institui sic discere. vt qd
tenendū qd ue reuellendū sit clare itelligi q̄ant.
Vbi sigd absōnū aut icōptū dixerō sūme sapiē z
auctoritati tue. B. P. emendan^o corrigendumq̄
offero S3 ne nūmū lōga n̄ra sumat̄ oīo p̄^o iā ḡn9

aggrediar Iohēs. ̄. Euangelista de sacerdotum
gñe zebedei filius cū circiter deci^o & octauum
ageret annū h̄go a domino elect⁹ est. quē & nup-
tus vt hyeroni⁹ scribit nuber volentē vocauit
Cuius h̄gitaris multiplex testimo⁹ in euāgelio
dat⁹ Nam & p̄ceteris a dño n̄ro Iesu xp̄o dilectus
dicit⁹. in eius pectore ī cena recubuit. Et matrem
suā in cruce pendēs comendauit. vt h̄ginē virgo
seruaret. Sic Itē eum manere voluit vt mortis
ois exp̄s doloris esset. Nō q̄ ad futuaz vsq̄ iudi-
cium vt pleriq̄ falso opinant⁹ viuz fuerit. cū tā
hieronimi q̄ Augustini dogma id aperte oppug-
net. S; qm̄ ex corporis. domicilio sic ei⁹ discessit
anim⁹. vt nullā p̄sus in ea segregatiōe p̄nā sen-
tirit. Si autē qd̄ adiecit xp̄⁹. Donec veniaz intelli-
gere affectas nō vt Augustino libet & illo gñali
aduentu. quo resoluēd⁹ est mūdus. S; & eo. quo
cotidie sanctos suos dñs visita⁹ dignat⁹ intelligas
Hic tot ac tanta in sinu domini rapt⁹ p̄spexit. vt
Nemo sit. qui in celestium cōtemplatiōe eo ma-
ior extiterit. Nemo qui alti⁹ diuīa reseruauerit
arcana Nam ipse primū in Insula. q̄ pathmos vo-
cant apochalipsim. q̄ ei dñs reuelauit sic tipice
& alte ḡscripsit vt tot habeat sac̄mēta. quot teste
hieronimo verba Nam ī singulis ei⁹ verbis tot
latent itelligētie. vt nemo sit. qui librū illū legat
qui euz nō arbitretur ī illo summo deitatis fōte
omnia preterita presentia & futura arcana po-
tasse. Ipse postmodum a deo eleganter. a deo per

Spicaciter euangeliū edidit. vt doctoz princeps
Aurelius Augustinus & ipsodixerit. Si parum
altius in tonuisset tot⁹ m⁹dus eū cape nō potuissz
Ipsē elegantissimas cōfecit epistolās. in quibus
adeo distincte trinitatis misteriu indagauit. vt
tres esse apte scribit. qui testimo⁹ dant in celo.
patrē. hūm. & spiritū sanctū. & hos tres vnum
in essentia gfitet. Quib⁹ & reb⁹ nō modo ap⁹.
nō solū euangelista. S; ppheta & doctoz exim⁹
cēsendus est. Quid plura. Iohēs multaz ecclāz
fundator. In feruentis olei vale myss⁹ Christū
promēs illesus euasit. Iohēs Drusianaz ex morte
r̄vocaui ad vitā. Iohēs vidue filiū ab inferis ex
citauit. qui has retulit ibi esse pēnas. vermes &
tenebras. flagellū frigus & ignes. Demōis aspec
tus. scelez gfusioes & luct⁹. Gēmas quas ad ianē
m̄di gloriā Craton fregerat Iohēs ad tēi honorē
in ppriā reformauit naturā. In aurū siluestres
frondiū virgas. litorisq; saxa ī gēmas guertit. sua
prece diane templū corruit. & ill⁹ ymago ī pul
uere; p̄r̄s⁹ r̄daeta est. Hoc quidā miraculo diuā
esse xp̄i h̄rutē popul⁹ itelligēs sacro bāctismate
fere ois ab eo r̄nascitur. ab Aristodemo ydologz
pōtifice latiferū haustū suscipiens sacro sancte
crucis signaculo p̄munit⁹ ois pene atq; periculi
exper̄s fuit. Duo insup qui eodē venenato pocō
obierant solo Iohis tunice contactu surrexerūt
Hic tāta karitate pollebat. vt eius ex ore nō nisi
dilectionis faces emanarent. Vbi apochalipsim

& euangelium scripsit nulla ut plerique ferunt sub/
inde aut ventorum aut imbrium intemperies fuit.
Huic tandem a Christi passione octauo & septu-
agesimo nono vero & nonagesimo etatis sue anno
Christus apparuit & hisce vel similibus Verbis
eum affatus est. Ad Me Iam Veni dilectionis
feruor. Cum Iam tempus sit dilecte fili. ut vna
cum fratribus tuis celestis glorie mee compos
fias. Eam ob rem convocatis in epheso discipulis
in defossum sepulture sue locum descendit. vbi
oratione completa ita spiritum teste Hieronimo
teste Augustino immortalis deo reddidit. ut tunc
a dolore mortis extraneus. quam a corruptione car-
nis exiterit alienus. Hec de primo genere habui
que dicerem.

¶ Explicit prima pars Orationis in qua de vita Iohannis
apostoli & euangeliste dictum est. Sequitur secunda
pars vbi de vita actiua & contemplatiua differunt
Et primo de diffinitione vtriusque.

Vnc ad alterum genus me conferam. vbi de
actiua & contemplatiua vita. ut magis atque
magis Iohannis dignitas & celsitudo indagari possit
mibi dicendum esse decreui. Sed cum tam ab Aristotele. quam a Cicerone edocti simus. omnes. que a
ratione suscipiunt de re aliqua institutione a diffini-
tione debere proficisci. ut intelligant quid sit de
quo disputant placet nobis primo diffinire. quid
earum quilibet sit. Postea de vtriusque pugna disse-
rer. Omnis. ergo. humana vita duplex est quatio

Vnum genus est. cuius finis ad cognitionem
pertinet veritas. quod a Gregorio maximo
Romanorum pontifice sic diffinitū esse com-
perio. prepotens scilicet dei. ac proximi integre
dilectionis mentē nitere feruore. ab exteriori
actione quiescere. Soli desiderio gditoris inhe-
rere. vt nihil iā vel habere vel possidere libeat.
sed oibus calcatis curis ad sui Creatoris vidē-
dam faciē exardescat animus. quod & si quis-
piam recte assequi affectat tria oīno p̄cepta
sequatur oportet. Primū. vt a rerū terrenarū
cura se iungatur. Nam ad sūma & cęlestia con-
templanda mens nostra nunquā ducit. nisi ab
his. quę exterius implicant solerter aplicet.
Ob eam quidez causaz dicere solitus est Chri-
stostomus eorū posse neminez spiritualia con-
tueri. quos humana & caduca delectant. Qui
vero ista contēpserint otius ac liberi⁹ ad illa
poterunt efferrī. Alterū vt purum & initia-
tum habeam⁹ animū. Difficile enī. imo & im-
possibile est. vt quę summi dei sunt anim⁹ cō-
templetur. si elatus. si ambitiosus. si odii. si in-
uidie. si cęteroz sit labe vitiorū pollit⁹.
Tertium. vt in altero vite genere. qđ actiuū
nuncupant antea proficiamus. Nam ut ab hy-
sido. viro sanctissimo atq; doctissimo preclare
dissertū est. Merito in hoc extollitur. qui pri-
us in altero preclarus inuenitur. Est autem
genus illud. ceu ex sacroz doctoz fōte potavi

pauperibus victū & tegumēta largiri. verba
sapientie docere ignarum. delirantē corrigē.
Ad humilitatis viāz rauocare superbū. egro
tis medicinam conferre. Quę singulis opus
sunt distribuere. Et erga eos. qui nostre sunt
cure comendati. Sic esse vigiles. vt eorū mi
nime Iudicemur causa esse perditionis. hęc
de eaz diffinitōe satis.

¶ Declaratis diffinitionib⁹ ponit in hac par
ticula Vtriusq; vite pugna. Et primo ponunt
rationes vite actiue.

Vper est nūc de vtriusq; pugna differē
Existimarent forte nō nulli Beatissime
Pater genus illud. cuius finis ad exteriorem
pertinet actionē dignius ac excellentius esse.
quoniā ad prelatos & status altiores spectare
videtur. Ac & cuz sua sit precipere. sua dispo
nere. sua pene omnia dirigere. Moyses item
maxi⁹ su⁹ dei & hebreorū doctor & gregi⁹ dux
populi effectus huius vite comes fuit. Dauid
quoq; Rex & prophetaz. summus Militiaz
exercuit. Iohānem etiam Christi Baptistam
huic tandē se magnopere applicasse dicunt.
Nam si in teneris & tatis sue annis deserti an
tra postulauerit. heremiq; diuturno tempore
cultor extiterit. vbi camelus tegimen. vbi la
texhaustū. vbi locuste & mella cibuz de Iere.
vt soli summi dei contemplacioni vacaret. &
maxi⁹ & eterni iudicis vates efficeretur. Inpo

Itremis tamen vite sue annis ad baptizanduz
predicandum monendas atq; docēdas turbas
se cōtulit. quę omnia satis constat ad actiuaz
Christus insup mundi saluator z omnis pre/
clare vite exemplar & iubar Splendissimū cuz
ad pfectos z vltimos suos annos puenisset ar/
censere discipulos. docere populum. sanare
egrotos. defensare veritatē. prodigia z q̄cūq;
demū ad hanc spectant vitam facere incepit.
At enim p ea quę posterius gerūtur quanti
sint priora sepissime iudicantur. Petrus tan/
dem huius viuendi generis i se ipso figuram
gerens apostolorum princeps factus est. Ex
quibus oibus confezre nituntur vitam. quaz
actiuā dicimus cōtemplatiua longe clariorem
& digniorem esse.

Hic ponuntur rationes vite cōtemplatiue
Os autem eam bonam ac salubrem vi/
tam dicimus. si cum equitate ducatur.
Contemplatiuam tamen multo meliozem esse
censem⁹. Nam intellectus ratio atq; volūtas.
quoz est comes cōtemplatio primum in ho/
mine locuz optinent. actio vero quę ab homis
gditate pene aliena sunt comitatur. Contem/
platio seduluz & quietum in dō facit animū.
Actio vero rebus agēdis eūdem facit esse in/
tētum Cōtemplatiōem rursus lōge maiora ob/
lectamēta secuntur. hinc circa plurima turba/
tur Martha. quādo Maria sec⁹ pedes domini

opulenta gaudia suscipiebat. Contemplationi
perfecto sat unū est actioni vero multa sunt
oportuna. ad contēplationē. Actiua dirigitur
sed contemplatio propter aliud nō expetitur.
Contēplationos absq; medio coniungit deo.
Actio vero terrestribus nos afficit laborib9.
Contēplatio eo soluz nobis competit. quo su-
mus ratione prediti. sed actiui sumus. vt in-
ferioribus etiā viribus. quae nobis ac beluis
communes sunt utimur. Actio in via deficit.
Sed contemplatio in eterna patria iugiter ēit.
Ea de re vitam actiuā. Hysidor9 innocentia
honorū opū inquit. contēplatiuā aut super-
norū esse fatetur. Illāz comunē esse multoz
afferit. contēplatiuā in pauiorib9 reperiri
affirmat. Actionēz mundanis rebus bene uti
ait. sed contemplationēz soli deo viuere & in-
herere nō ambigit. Ob eam etiā rem diuus
prosper actionē sollicitū habere cursuz cōtem-
plationē gaudiū sempiternū. in actiōe cōtēpni
mūduz in cōtēplatiōe deū videri docuit.
Augustinus isuper theologorum maximus
& omnibus celestis contēplatiōis caelsitudo
duas sibi vitas diuinitus predicatas & comē-
datas. ecclesiaz nouissime scribit. & in multaz
disputationem comentarios ducens multipha-
riam transigit actionem maxime a contē-
platione antecelli. Naz illā in tempore pere-
grinatiōis. cōtēplatiuā i eternitate mansiōis

● Illam in labroe contemplatiuam in requie.
● Illam in via huius mundi. Contemplatiuam in
eterna regione cęli. Illam in opere actionis cō
templatiuam in premio diuine visionis.
● Illam bonum facere et a malo declinare. cōtem
platiuam nullum habere malū a quo declinet et
maxim habet quo fruatur bonū Actiuā cum hoste
pugnā. Cōtēplatiāz ī sūma trāgilitate regnare.
● Illaz fortē ī aduersis hanc aut nihil sentit aduersi
● Illam in refrenandis voluptatib⁹ corporis. hanc
in suscipiendis oblectationibus mentis. Vnam
vincendi cura sollicitam. alteram victorie pace
securam. Vnam in temptationibus adiuuari.
alteram sine ulla temptatione in ipso adiutore le
tari. Vnam subuenire indigenti. alteram ibi eē.
vbi nulla profus est indigentia contulit. Possu
mus & nos alia vti ratione. vt illud maius z dig
nius iudicemus. quō maiorem gloriam ac laudē
mortales adipiscuntur. quo ingenii perspicacitas
augetur. vt non modo inferiora. Sed etiam su
periora dignoscat. quo mens nostra magis gau
det atq; reficitur At vero contemplationez tan
ti facinus. vt ea esse merito dicatur sanitas men
tis. qua nunquam egrotatur. sua iuuentus. qua
nunquam senescit. suus Sine fastidio cibus. Sine
commotione potus. Agilitas Sine grauedine
Libertas Sine timore. Pulchritudo Sine dif
formitate. Possessio Sine tirampno. Claritas Sine
umbra. Sol Sine estu. Immortalitas Sine fine

Hec ipsa est sine indigētia vbertas. sine discidio
karitas. sine perturbatione pax. sine ignominia
decus. Hec patris & filii & spiritus sancti sūma
& sempiterna gloria atq; iocunditas. Per hāc cę
lestis pater in suo verbo mundum condidit. ani
mos creauit. cęlos fabricauit. Hęc patriarcharū
vehiculum. prophetarum vaticinium. Sibilla
rum spiritus. Vox Baptiste. Apostolorū ling
ua. Doctorum calamus. Euangelizantiū fructū.
Exea martirū patientia. Virginū continētia.
Porta celi. Gloria paradisi. Delectatio filii dei.
O vita p̄clarissima. O vita cunctis humanis re
bus anteposenda. O vita omnib9 seculis predi
canda. Tu es profecto heremitarū mater. Tu
Monachorum soror. Tu animarum felicitas.
Tu sanctorum angelorū Beatitudo. Nam haec
Beatissime Pater. g ratiarū augumēta. Coronā
aureā suis possessorib9 donat. Hęc opes. honōrs.
magistrat9 indicibiles suis sponsis largit. Hęc
optimarū reꝝ genitrix. Cardo virtutū. Bonorū
principum. perfectorū gaudium. Vite eterne
fundamentū. Hęc sūmo feruore suos cōplectit̄
amatores. quos tam dulciter osculatur. tam a
meno affatur colloquio. vt eius ex ore melle dul
cior fluat oratio. O quam dulce cōnubium. quaz
amenū cōfortiū. quo tam p̄cellentī sponse morta
les copulant. qua certe nihil Vberis. nihil Iocū
dius. nihil demum eorum animo largiri posset
prestantius. Ipsa est enim que mundi globum.

profundā maris. etheris regiones. proluserat.
Ipsa est q̄ tempus milicie haud ignorat esse triū
phi. cum ipsa profecto sit. q̄ dei huius adeo mira.
adeo excelsa etiāz ī hoc seculo demonstrauerit. vt
Nemo sit. qui dubitare debeat in apta summi dei
gtemplatiōe hanc felicitatē cōsistere. Testis est
Abel. qui per eam ī sacrificiis acceptissim⁹ fuit
deo. Testis est Enoch. q̄ ob eam mort⁹ ignar⁹ in
eum locū transferri meruit. Vnde p̄thoplaust⁹
fuerat expulsus. Testis est Noe. qui ī cōtempla
tiōe plasmatoris secūd⁹ fuit Orbis repator. Te
stis Melchisedech. q̄ p̄ ipsam intellexit ī typo
veri sacrificii deo panē & vinū fuisse offerēduz
Testis Habraam. cui r̄licta p̄riaz ī feruētū estu
diei cōtemplanti deus apparuit. z eo summus in
illa fuit. vt in typo trinitatem videret. z ī mis
terio vnitatem veneraretur. a quo nempe audire
meruit. In semīe tuo benedicent̄ omnes gentes.
hoc ad Ysaac. hoc ad Iacob dictum esse. Vnde &
merito ait ego sum dominus deus Habraam. deus
Ysaac. deus Iacob. Hoc item ad. Dauid. Vnde ad
eum contemplantē dixit. De fructu ventris tui
ponam sup̄ sedem tuam. Testis est Iosue. Testis
est Ezechias. quorū alter sua meditatione solem
stā. quoad usq; in bello victoriāz obtinerz. alter
in luctuosa precē ipsum retrocedē in signum
suū additorū annorū adeo impetrā meruit. Te
stis ē Elyas. q̄ ī Sācta cōtemplatiōe assidu⁹ triēni
sicitate clausit ymbrib⁹ cęluz z rursus Orauit.

& pluuias dedit. Mortuū m̄ris filiū suscitauit
& in suo sacrificio ignis de cęlo descendit. Intor
rente zarchi a cornis nutritus est. z absq; mortis
medio ī curru igneo e terra eleuat⁹ est in cęlū.
Vnd̄ iux̄ Malachiā pphetā ī fine m̄di xp̄iane
fidei h̄itatē cū Enoch veniet manifestat⁹. Testis
est Moyses q nō so⁴¹ ī flāma rubi ardentis enigma
tice dēū vidit s; ī mōte cōtemplans. xl. diebus ac
noctib⁹ nō comedens neq; bibens eū clare ītueri
z sacre legis mandata suscipere meruit. Testis est
Elise⁹ q p gteplatiō; nō so⁴¹ pphēzie sp̄m. s; sanā
di leprolos. z ab ifer excitandi mōtuos h̄tatē su
scepit. Testis ē Ysaías. q ī enigmate duoz testa
mentoꝝ duo seraphin specularis est. q nō so⁴¹ de
h̄gine gapien⁴¹ z nascituz fuisse xp̄m p̄dixit. h̄ū
ipse & David magoꝝ adoratiō; & om̄e xp̄i mar
tiriū ita seriose z disticte scripser. vt nō pphēciā
s; euange⁴¹ texer̄ videant̄ Testis ē Ieremias. qui
baiolatricē m̄rez p̄spexit. cū nouū faciendū esse
a deo. a sola sc; mulier̄ virū circūdari p̄cognouit.
Testis ē sanct⁹ ille Daniel. q cū antiq̄ dieꝝ. h̄o ē
cū eterno p̄re filiū hoīs accepisse reg⁴¹ aspexit.
Testis Baruch. q nō aliū esse dēum a Christo ex
istimandū. & cū ī terris eū hoīb; gūsatū racti
cinatus est. Testis Malachias. quez iō hebrei an
gelum dēi vocant. qm̄ q̄cūq; p̄dicebat p̄ angelum
e celo veniētem gfirmata fuisse credebant Testis
est Zacharias. cui in ara dei contemplanti
vxorem suam sterilem & iam senem Helisabeth

Iohēs Baptiſtā p̄tāmeſſe Angelus ānuntiāuit
Teſtis eſt hōgo dei gēitrix Maria. q̄ tot ac tanta
ī ſui gēplatiōe p̄ſpexit. vt nec āni m̄lti ad ea ex
plicanda ſaſe eēt. nā ī ſup̄p̄ma z excelsa ei⁹ medi
tatiōe rapta e celodeſcendit fili⁹ dei viuī. quē cū
cēli cape nō poſſent ipſa. ix. menſib⁹ ſuo ī gremio
ḡtulit. Teſtis ē paul⁹ Ieſu xp̄i ap̄t⁹ q̄ ī gēplari
one p̄ſt̄tens ad empireū vſq̄ cēlū rapt⁹ fuit. vbi
dei eſſentiā. z innumera atq̄ ieffabilia ei⁹ ar cana ī
tutus eſt. Teſtis ē deniq̄ d̄ctoꝝ p̄r z malleus
hereticoꝝ Aureli⁹ Augu. ob cui⁹ īgeni acuta
tem. z ī numeros ei⁹ libros. z freq̄ntē ī ſup̄na le
ge meditatiōz. z rez. diuīaz. gēplatiōz vehe
tiſſimā. angelicā poti⁹ q̄ hūanā ei⁹ m̄taciē fuiſſe
credant. Quid op⁹ eſt p̄lib⁹ vt aūt ipſa gēpla
tiōis h̄t⁹ vobis magis atq̄ magis p̄luceat. accepi
mus Iānū. q̄ vt q̄buſdā placet p̄mus ī Italia rega
uit. Sātnū. q̄ a grecia fugiens ī Tuſcie ḡ ſimibus
haud p̄cul ab vrbe ſātniā ḡſtruxit Ciuitatē. La
tinū. IIII. Italie regez. q̄ latinā linguā corrigēs
latinos a ſuo noīe appellauit. Accepim⁹ Alex.
Macedonem. qui z pene toti orbi terraz d̄nat⁹
eſt. Accepimus. vt alios miſſos faciam z ad Ro
manos veniaz Romulū. a quo Roma exordium
ſumpſit. q̄ nulla in toto orbe terraz preclarior
vrbs unq̄ fuit. Tulliū hoſtiliū. qui & prim⁹ Ro
manoꝝ purpura z faſcibus uſus eſt Ceſare. aq̄
ceteri imp̄itoꝝ Ceſares diſti ſūt. Oſtauiū Tibe
riū. Claudiū. Neronē. comitia^o & alios cōplures

accepim⁹ q̄z alii bello dediti alii gēdis urbib⁹
Alii struendis opibus alii Itē aliis hūanis z ca-
duq̄ reb⁹ intenti q̄ nūc fere oēs in p̄cipitiū in ru-
inā z in nihilū redactē sunt. Sed grēpla⁹ ad bene-
beateq̄ viuendū ad cognoscen⁹ x̄ū ad fruendū
eo eterna claraq̄ habet. Ex q̄bus itaq̄ oib⁹ p̄cul-
dubio offeram⁹. cōtēplatiōz multo meliorē. m̄p̄to
clariorē multo teniq̄ sanctiorē esse actiōe. q̄d &
Christ⁹ q̄ mentiri nō potuit testat⁹ est. cū Mar-
the Sororē suā Mariā optiaz elegisse ptē dicerz
q̄ n̄ sese penitus cōtēplatiōi dederat.

¶ Solu⁹ eaz rōnuz q̄ p̄ vite actia facte fuerūt
Hec ille nos cogūt rōnes. q̄ suader̄ gtraria gesti-
unt. q̄m̄ si ad p̄latos. si ad directores actio ptieat.
nō tñ ab his secerni gtemplatio debet. Debz enī
Rector. ceu Gregorius in pastoralib⁹ disseruit.
nō solū in actiōe esse p̄cipu⁹. S3 & p̄cēte r̄ gtepla-
tiōi tedit⁹. Eaten⁹ xp̄us z prenūtius eius Iohēs.
ceteri q̄s illic noiāuimus q̄daz t̄p̄is interpositiōe
actiuā elegerūt vitā. vt cōtēplatiāz nō om̄itte-
rent. Nec illa. vt aiūt. huic p̄cipit. s3 ad hanc. vt
recte ip̄az adipiscamur pleraq̄ disponit. Quib⁹
de rebus tod̄ viribus z aiāt̄ mentibus niti debe-
mus huic p̄clarissime insister̄ vite. h⁹ maxie die
q̄n̄ illius festū colimus. q̄ non m̄o p̄spicacissimis
libroz volumibus. s3 vita eius p̄clarissima atq̄
sc̄tissima diuīno t̄p̄e nos docuit. qd̄ ager̄. qd̄ tener̄
quosue imitari in misterio cōtēplatiōis debea-
mus. Dixi. Laus Deo.

(Roma - Barth. Smolbeck) 12. 6. 1440.

Oratio in funere illustris dñi Leonhardi de
robore. Alme vrbis p̄fecti duc. archie ac regni
Sycilie. Magni comestabil' & habita a Re. P.
D. Frãcisco ep̄o, Caurieñ. ac S. d. n. pape Datario

Vm p̄ima sint Reuerēdissimi p̄res. Et
vos prestātissimi viri que nos iure ortā
tur & admonent. ne pro his qui vita excedunt
ulla animi pturbatiōe moueamur. Vnū illud ego
vel maxie conferre mecū soleo. qđ ap̄tus Paul⁹
Thesalonicensibus scribit dicēs. & dormientibus
nolite cōtristari. sicut ceteri qui spem nō habent
quasi illorū p̄priū sit cōtristari de mortuis. qui
nichil hac vita dignius. nichil felitius. nichil de
niq̄ beatius arbitrant. Nos aut̄ qui fide p̄diti
sumus & eos qui cū pietate dormitiōz accipiunt
optimā credimus hēre repositā spem. tristari p̄
fecto nō decet. quando ea que mors esse videt̄ ac
dicit̄. mord̄ potius quam vite interit⁹ existiman
da est. Nā quis nō videat qđ veri⁹ mors dicat̄ esse
qđ vita. que tantis erumnis z calamitatib⁹ circū
septa est. tantisq̄ miseris z laboribus plena. vt
p̄ innumerabiles mutabilitatuz defect⁹ multaz
mortiū feda varietate rari quotidie videamur.
Quis enī vitam appellet qđ iuuentus extollit.
quā senect⁹ incuruat. infirmitas frangit. meror
opprimit. gaudiūq̄ dissoluit. qđ & niq̄ humores p̄
turbāt dolores extermināt. calores exsiccāt. aera

morbidat. esce inflant. ieiuniaq; consumunt. Quid
enī hac vita infelicitus. Quid molestus. q̄ pleriq;
& si nichil sibi & future vite ppetua stabilitate
suaderēt. mortē sibi cōciscendo finire. q̄ custodī
maluerūt. Sed orrenda est mors que corporant
meq; complexū soluit. sepat atq; disiūgit. Orē
da est mors que humanū corp⁹ qd pauloante vi
ta peditū erat. mox exanime facit. z tantā spēz
talez pulchritudinē. tantāq; decorem subito r̄sol
uit in cineres. At te xpiane ista non tezeant.
seminat nanq; homo non pdit. & aīa r̄cedente q̄
semp̄ uiuit q̄ mori nescit. q̄ afflatu est inspirata
diuino. solū corp⁹ emorit. r̄dibit illa rursuz luteā
q; tomū r̄petet. oēs ei⁹ reparata ruinas. Discedit
quidē. vt magno dī munerē regnuz sibi compet
sempiternū. Caro interi inuria ad t̄p⁹ aliqd̄ pa
ciet. sed r̄dita est. vt cū aīa piter delicias pfruat
eternis. Quid igit̄ metuis. qd formidas. Mors
quā tu interitū arbitrar̄ ad vitā transit⁹ ē. Atten
de quā magno pietat̄ misterio hoc ip̄m xp̄us suo
exemplo confirmauerit. qui noluit de hac vita
aliū exitū habere q̄ mori. Et ea ppter q̄ admirās
dicebat ille ppheta. deus n̄r deus saluos faciēdi
& domini d̄ni exitus mortis. ac si diceret ea lege
tenet̄ nata mortalū. vt neq; ip̄e domin⁹ q̄ saluos
factos est alios. aliter sit abitus e vita nisi p̄mōtē
Cōsolemur igit̄ de morte iustoz q̄b⁹ firmissima
spes futē b̄itudis certissim⁹ pponit insigne. Naz

si quippiam lugendi sunt. illos defleat. illos plangere
debet quod aie si cum corporibus moriuntur. Quippe
tria morientium genera esse omnium sane qui recte sen-
sunt. prout autoritas. Alii vero in fundamento fidei
et stabiliti aurum argentumque et bonorum operum preciosis-
simos lapides collegerunt. & hi quidem propter vite
sue amplissima merita mox decedentes. angelorum
ceteribus inseruntur. Alii vero quoniam vel a fundamēto
fidei. ab errantes. vel cum eo si in istis se criminum
sordibus polluerunt mox rapti inferni carceribus
perpetuo detruduntur. Inter hos autem mediū quippiam
sunt nec tam boni. ut vita ista defuncti in eternam
illam cōfesti transferri mereantur. Nec tam mali ut su-
plicius deputentur eternis. quos propterea mediocter bonos
et medioctē malos Augustinus appellat. quod et si omnibus pro
penitentiam expiati sint. habent nichilominus ligna.
habent fenestram. habent denique stipulas que purgatoris ig-
nibus concrementum. Enimvero per lignum fenestram sti-
pulamque venialium generum delictorum et reliquas nobis ap-
ostolus insinuat omnium peccatorum. Primis igitur
bonorum qui et ipsi valde boni sunt. de felici gloria ca-
tholica ecclesia gratulatur. Secundos vero eosque valde
malos tamquam a cōpage membrorum christi prope resecatos
abicit et cōtēnit. pro his autem quos tercio memini loco
quod mediocritate quandam ex utrisque comunicat.
orones et preces effundit sacrificiaque offert. ut nostris ad-
iuti suffragiis consumata que cupiunt veniam et indul-
gentiam celeriter consequantur. Et quidem qui hominum isti

ſint. ſi libet agnoſcer̄ Reue. p̄ſes. ſi vel ex rōne
viuendi iuuat auſpicari qui huic ſorti ſunt infe
rendi poſt mortē ad Leonardū ad illuſtrē alme
urbis p̄fectū nup̄ morte & functū vite natū. n̄re
gſi & ratiōis acie inflectamus. Erit enī iſte nobis
exemplo q̄ vel maxie inter eos q̄ ſui ord̄is fuerit
facile diḡoſcer̄ valeam⁹ q̄ mereant̄ Abrabe ſinu
excipi. q̄b⁹q̄ z nos poſſim⁹ & futuris gaudijs ſp̄e
hau dubiā polliceri. Igit̄ leonardi vite ac mort̄
rōes dict⁹ pauca eq̄dē d̄ mult⁹ gmemorār̄ oſtitui
vex̄ ea tā diḡa c̄ſeo z ſuapte nata p̄clar̄ q̄ palā fa
cer̄ iux̄ & bitū ſit. h̄bis h̄o exornār̄ velle ſup̄fluū
Age igit̄. rē aggrediō. Erat Leonard⁹ hui⁹ alme
urbis p̄fect⁹ aīo z gener̄ nobil̄ ac extēnaz. rez̄
nō imerito felix. qui fide ac religiōe & moribus
digniſſimis. oibus in rebvs clar⁹ hitus ē. gen⁹ ſi
qdē ſuū repeter̄ nō difficile video. Claret enī fa
milia ei⁹ hodie h̄eſtiſſima & Robor̄. Totaq̄ in
Italia notiſſima. q̄ z ſi tēpor̄ curricul⁹ ob littera
ta & diu neglecta ſit. nō t̄n̄ iūo nō clar̄ c̄ſenda ē.
Cū extent p̄ſt̄tie ſue nobilitat̄q̄ multa veſtigia
q̄ nulla tempor̄ obliuio delē vnq̄ potuit. Mar.
Tuli⁹ Rome caput q̄ reſpub. loq̄ret̄ erat. Nou⁹
homo a maledicis noiabā. r̄petebat t̄n̄ gen⁹ ab
eq̄tibus p̄ſcis & familie nobili eq̄ſtris ord̄is. Sed
qd̄ ego vetera gentiliū exempla gmemoro. Ma
ria h̄go domini parēs. multo pauptate illuſterior
q̄ potuit quāralibz rez̄ opulencia coꝝruſcar̄ infi

in fortuna & missa loco fabro nupsit. Erat tamē
regio ex sanguine orta dauidice stirpis clara p/
pago. Quippe temporalium inopia reorū humiliter
fortuna. antiq̄ nobilitatū iura obumbrat pōt non
tollerē. Sed missa faciam⁹ hāc ptē cū de nobilitate
carnis minie deceat gl'ari xpianos. q̄z regnatio
scdm spiritū est. Huic autē p̄stine nobilitati. S. d.
nostri splendor accessit quo illustrissimo radio ea
rursus familia iter ecclesiasticos & seculi p̄ncipes
clarescer cepit. Est nāq̄ iter vos Reuerēdissimi
p̄res Reuerendissim⁹ z ipse Iulian⁹ Cardinalis
sancti petri. in q̄ vt antiq̄ nobilitatū semina quōdāz
tenui fortuna sepulta. q̄i rediuiua erumpat. & p̄
stātissimos germinet fruct. ostēdūt p̄se templa
comissa sibi. z p̄ tuēto p̄mōio eccl'ie res clarissi
me geste. in q̄z alter magnificētia animi sui. in al
tro maganunitatē. in utroq̄ ho religioz q̄ nobili
um viroz. vel p̄ciosissime virtutes habentur ad
mirari licet. Eccl'ia ex eadez familia iter vicarios
ecclesie temporales. inclitus Iohānes de robore
est. etate quidez iuuenis. Sed qui pro egregia in
tole magnam generi suo gloriam maioremq̄ ec
clesie Romane fidem atq̄ odedientiam pollicēt
Honestata teniq̄ est familia hec cōiunctiōibus
principum a iustq̄ virtutum & fortune corruscā
tibus presidis. est mirū in modum adaucta. Sed
qd ego aliēis immoror. Inerat Leonardo iustus q̄
hominis p̄pria possessio ē. ierat māsuētudo atq̄

modestia & q̄dam ī oēs humanitas singular. Naz
cōiunctus regie familie & affinitatē iure a maxis
ac potentissimis regibus sychie Aragonū & ca/
stelle & gener & filius & nepos hinc noīatus ho
noratus & cultus. Accedentibus postea ducis in
signis & magni comestabilis regni Sychie p̄ro/
gatiua p̄fecturaq; vrbis in tanto p̄ncipis fauore
reuzq; opulencia tanta. neq; supbia victus neq;
vanitate elatus est. Cui unq; Leonardus p̄fect⁹
vrbis iniuriā intulit. Cuius cuius libertatē & dig
nitatē offendit. Oibus car⁹ erat. oibus honestatē
& benignitatē exemplo extitit. humanus. Comes
& p̄ in tanta reuz licentia ego plurimi facio. ma
nus suas ab oī labe innoxias custodiuit. Colebat
eos qui coli digni viderentur. Oēs vero quēq; p̄
gradu & mensura sua singlari cū bentuolentia di
ligebat. Et cuz ab oibus amaretur ac coleretur.
Medio in ipso fortune flatu. ecce repente cōci
disse videtis. O vita fallax. Vita erumnosa. Vi
ta misera. Quid tam diu filios hominum falsis
ymaginibus dilusus vanisq; spebus nequicquaz
alligatos detines. Ecce iste auro nitens. ac gem
mis refulgens omnibus fortune bonis munitus
valatusq; erat. & regius gener & dux vrbisq;
p̄fectus. Quid tandem. Mane floruit. Vesp̄e
decidit atq; aruit. Siquidē fortune sue muros
crudel⁹ mors irrumpe nō cunctata est. & ille tā
etsi paruo in corpore animo & virtute robustus

restitit quidem ei. Sed mors quez concite super
non valuit. paulatim fregit atque extinxit. ipse vero ut
erat vir bonus & nature mitissime medio in ipso
conflictu animam in utrumque composuit. aut super
si posset. aut certe in timorem domini atque ut christianum prin-
cipem decuit dire occumberet morti. Igitur signo
crucis armatus. sacramentisque imbutus. comigravit ad su-
peros. viaticum salutem summa cum religione suscepit
et sacro tandem puncto oleo. preceptaque indulgentia
salutari. sensu vigens lucrum sibi cum apostolo mori ratus
quod repudiaret corruptibilem sponsam. ut copularetur
eterne. letus ac si abiret ad nuptias animam exala-
uit. Quis igitur homo. funus lacrimis agat. quod lamentis
hunc mortuum persequatur. ac luctu decorat. Et quod in-
ter mortuos querere viventem velit. somno quiescentem
suo flectibus ingretet. Non est enim mortuus. sed dor-
mit. et quiescit quippe a laboribus suis. & opera quod eius
sequuntur illum. Nam beati sunt qui in domino moriuntur
Vos ergo quod quasi orbatos domino premoque destitu-
tos vestro melius inspicio. moneo etiam hortor. potest
fletus siccate lacrimas luctusque omnes fugite potest
per vestris incommodis potest quam per eius iterum quod ad vitam
perfectus est color videamini. Non quod ausim mox
vita defunctum referri in sanctos iterumque celites absque
purgatione collocare. Nam et si in gremio sancte
parentis ecclesie natus educatusque fuerit. cursuque
sue peregrinationis cum pietate absoluerit. ter-
ret me tamen incredibilis illa multitudo orbitorum quod

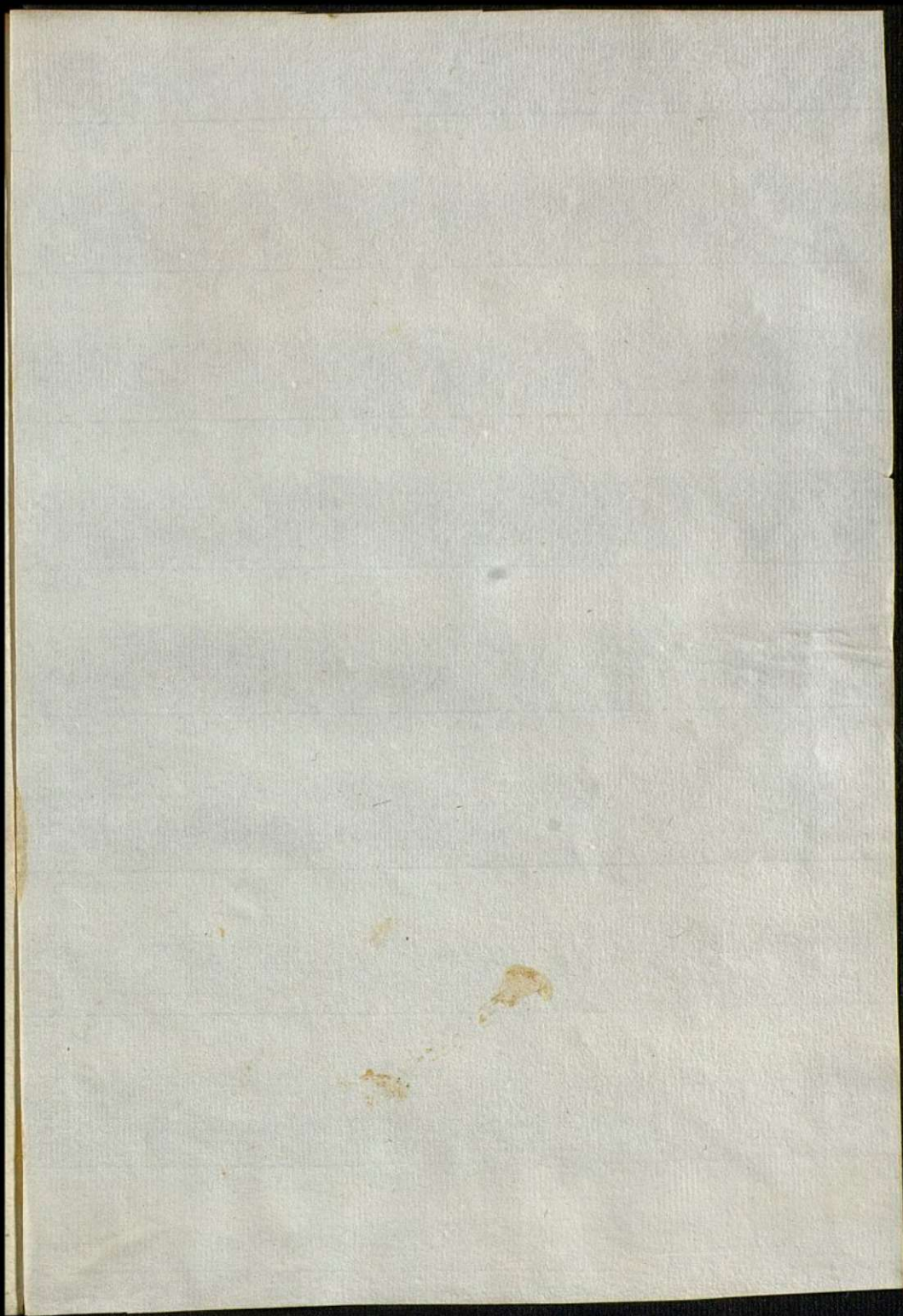
obnoxios tenet oēs filios Ade. Sed si ei nōdum
pateat aditus ad tabernacula domini. nō parum
sane est. si vel in atris demoratur. Sapauit pro/
cellas maris. euasit vniuersa picula ponti. & ligō
vestus in quo sal9 pependit nostra. portū attigit
securitate potit breuiq; futuz est. vt ingressus
Iherusalem ciuitatē celestē. beatoz ciuiū felici
societate cōgaudeat. Interim vero iuuandus est
At nō lacrimis. oñibus nō fletibus eget. Sacri
ficis nō singultibus. Te igitur clementissime
deus p peccatis famuli tui Leonardi supplices
deprecamur. parce domine parce. ne memineris
delicta iuētud. neq; intres ī iudicio cū seruo tuo
Sed super exaltet misericordia iudiciū & cōmise
ratio tua delet oēs iniquitates eius. Sana domine
sana animam cōfitentē tibi. Et si que reliqua sunt
vulnera delictoz. adhibe ppitius medicinaz q̄
ī cruce cōfecisti. Asperge eū sanguine tuo. puri
fica aqua lateris tui. vt niue candidior factus.
Ebore antiquo rubicundior. Safiroq; splēdidior
in eterne quietē sedibus collocari dignus habeat

A M E N

(C^{no} 7538)

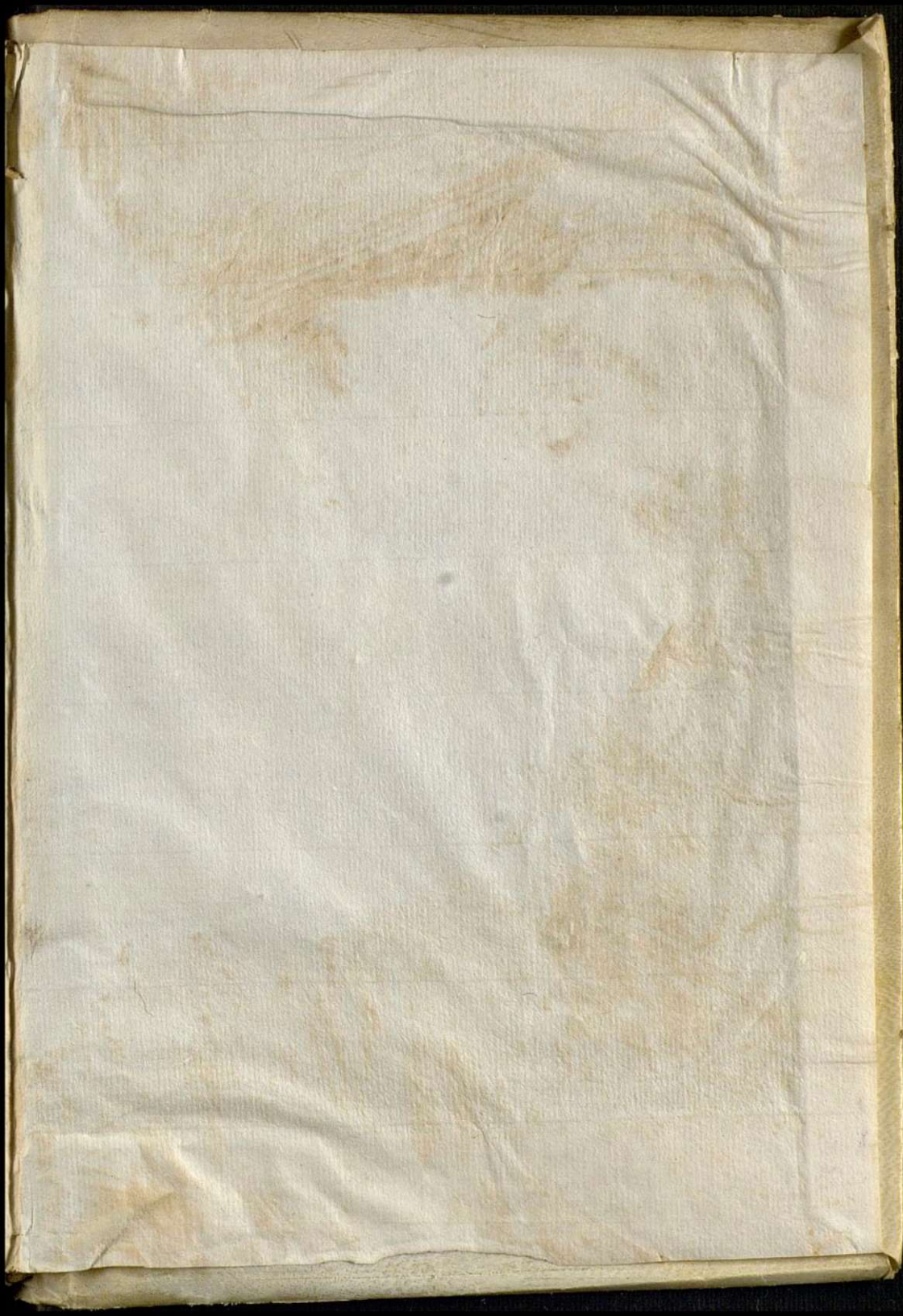

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines.

AN
DE
Rof
de J
HU
Exp
Mil

18